

Riktlinje för Ekonomiskt Bistånd enligt Socialtjänstlagen (2001:453)

SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

METADATA OM DOKUMENTET

Dokumentnamn Riktlinje för Ekonomiskt Bistånd enligt Socialtjänstlagen (2001:453)		Dokumenttyp Riktlinje	Omfattar Vård och Omsorg
Beslutsinstans Social- och arbetsmarknadsnämnden	Dokumentansvarig Socialchef	Publicering www.sala.se , intranät	
Beslutad datum 2024-02-22	Översyn bör göras 2025-02-22	Klassificering 1.3.1	Diarienummer SAN 2024/24
Relation	Ersätter	Författningssamling	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	9
2	FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ARBETET MED EKONOMISKT BISTÅND	10
2.1	Socialtjänstens uppgift – två uppdrag	10
2.2	Samverkan.....	11
2.3	Barnperspektiv	11
3	EKONOMISKT BISTÅND.....	12
3.1	Bistånd i akut nödsituation.....	12
3.2	Förebyggande arbetet.....	13
3.3	Samverkan med Arbetsförmedlingen.....	13
3.4	Kommunala arbetsmarknadsinsatser	13
3.5	Aktivitetsplikt	14
3.6	Jobbstimulans.....	14
3.7	Utbildning som en väg till arbete och egen försörjning.....	14
4	ANSVARSFÖRDELNING MELLAN OLIKA KOMMUNER	15
4.1	Bosättningskommunens ansvar.....	15
4.2	Vistelsekommunens ansvar	15
4.3	Folkbokföringskommunens ansvar.....	15
4.4	Personer som saknar stadigvarande bostad.....	15
5	KOMMUNENS ANSVAR VID VÅLDSUTSATTHET	16
5.1	Att uppmärksamma utsatthet för våld.....	16
5.2	Ekonomiskt våld	16
5.3	Behov av ekonomiskt bistånd i samband med utsatthet för våld.....	17
6	HJÄLP MED FÖRSÖRJNINGEN	18
6.1	Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd.....	18
6.2	Praktiskt prövningsförfarande.....	19
6.3	Försörjningsstöd.....	19
6.4	Hur försörjningsstöd räknas ut.....	19
6.5	Beräkning av inkomstperiod.....	20
6.6	Bistånd utöver skälig levnadsnivå.....	21
7	BOENDEKOSTNADER	22
7.1	Trångboddhet.....	22
7.2	Högsta godtagbara boendekostnad	22
7.3	Dubbla boendekostnader	22
7.4	Andrahandskontrakt.....	23
7.5	Inneboende - rum eller hushållsgemenskap.....	23
7.6	Flyttkostnader	24
7.7	Magasinering av möbler	24
8	BIL/FORDON	26
8.1	Bilinhav vid särskilda behov.....	26
8.2	Bilkostnader	26
8.3	När är bil en realiserbar tillgång?	27
8.4	Arbetsresor.....	27
9	CYKEL.....	28

10	GLASÖGON OCH KONTAKTLINSER.....	29
10.1	Glasögon – barn	29
11	HEMUTRUSTNING	30
11.1	Spädbarnsutrustning	30
11.2	Ungdomar	30
11.3	Vuxna och familjer.....	31
11.4	Dammsugare	31
11.5	Vitvaror	31
11.6	TV	31
11.7	Persondator.....	32
11.8	Internetuppkoppling	32
11.9	Hemutrustningslån.....	32
12	LÄKARVÅRD, MEDICIN, SJUKRESOR OCH SJUKVÅRDSAVGIFTER.....	33
12.1	Tandvård	33
12.2	Akut tandvård.....	33
12.3	Nödvändig uppehållande tandvård	33
12.4	Kostnader som inte prövas.....	34
12.5	Sökanden som har inkomst över försörjningsstödsnivån	34
12.6	Vissa grupper	34
13	RESOR.....	36
13.1	Färdtjänst	36
13.2	Återföreningsresa och återvandringsresa	36
13.3	Rekreation.....	36
14	TELEFON	37
14.1	Mobiltelefon.....	37
15	SÄRSKILDA GRUPPER AV SÖKANDEN.....	38
15.1	Boendekostnad	38
15.2	Intensivövervakning med elektronisk kontroll (fotboja).....	38
15.3	Kontraktsvård	39
15.4	Rättspsykiatrisk vård	40
15.5	Reskostnader institutionsvård	40
16	PENSIONÄRER.....	41
17	STUDERANDE.....	42
17.1	Huvudregel vid vuxenstudier.....	42
17.2	Vuxenstudier på gymnasium, högskola eller universitet	42
17.3	Svenska för invandrare.....	42
17.4	Bistånd under studieuppehåll.....	43
18	BEGRAVNINGSKOSTNADER	44
18.1	Följande kostnader godkänns:.....	44
18.2	Kostnader som inte godkänns:	44
19	ÅTERKRAV OCH ÅTERANSÖKAN	45
19.1	Återkrav 9 kap. 1 – 2 §§ SoL	45
19.2	Återsökning från Försäkringskassan 17 kap 1 § AFL och andra myndigheter	45
20	BILAGOR	46
20.1	Sommarpeng	46

20.2 Julklappar	46
-----------------------	----

1 INLEDNING

Utgångspunkten för Sala kommuns arbete med ekonomiskt bistånd är tron på individens:

- förmåga till utveckling
- ansvar över sin livssituation och
- vilja att leva ett självständigt och friskt liv

Socialtjänstens möten med enskild som söker ekonomiskt bistånd ska genomsyras av utgångspunkten ovan. Relationen mellan den enskildes rättigheter i samhället och den enskildes skyldigheter gentemot samhället ska tydliggöras och stärkas.

Rätten till bistånd regleras av socialtjänstlagen (SoL), förordningar och rättspraxis.

I 1 kap. 1§ SoL står följande: "Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja" människornas:

- ekonomiska och sociala trygghet
- jämlikhet i levnadsvillkor
- aktiva deltagande i samhällslivet

Socialtjänsten ska med hänsyn till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Verksamheten skall bygga på respekt för människans självbestämmande och integritet.

Riktlinjens syfte är att vara en vägledning för handläggarna i arbetet med en rättssäker utredning och behovsbedömning. Riktlinjen är politiskt fastslagen och uttrycker på så vis den politiska visionen för kommunens service till medborgarna.

Riktlinjen innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt att få en individuell bedömning av sin ansökan.

Utgångspunkten i handläggningen är socialtjänstlagen, rättspraxis och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2013:1) samt Socialstyrelsens handbok [Ekonomiskt bistånd – handbok för socialtjänsten \(socialstyrelsen.se\)](http://socialstyrelsen.se).

Den enskilde sökanden har rätt att bli sedd utifrån sin livssituation. Det innebär att handläggare ska samverka med andra parter som finns såväl inom nämnden som utanför. Vid misstanke om att barn far illa, ska orosanmälan göras. Den enskilde ska bemötas med respekt för sin person och mötet ska präglas av dialog.

2 FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ARBETET MED EKONOMISKT BISTÅND

Socialtjänstens ekonomiska bistånd är välfärdssystemens yttersta skyddsnet och har i första hand till uppgift att träda in tillfälligtvis vid försörjningsproblem som inte kan tillgodoses på annat sätt. Det ekonomiska stödet ska ge enskilda personer och familjer en skälig levnadsnivå. Rätten till ekonomiskt bistånd bygger inte på inkomstbortfallsprincipen utan på en individuell behovsbedömning för hushållet som helhet. Socialtjänsten har till uppgift att bidra till långsiktiga lösningar på människors försörjningsproblem. För att lyckas med det behöver utredningar och planering göras med fokus på egen försörjning. Det innebär att handläggaren i samarbete med den biståndssökande skaffar sig en helhetsbild av personens resurser, försörjningshinder och behov av insatser för att komma i arbete.

2.1 Socialtjänstens uppgift – två uppdrag

De övergripande målen och grundläggande värderingarna för socialtjänstens samtliga verksamheter står i 1 kap. 1 § SoL.

Huvuduppgiften eller målet är att hjälpa den enskilde så att hen kan klara sig utan ekonomiskt bistånd dvs. hjälp till självförsörjning. I väntan på att det blir möjligt har den enskilde under vissa förutsättningar och efter en individuell behovsprövning rätt till ekonomiskt bistånd dvs. hjälp med försörjningen.

Utifrån respekt för människors självbestämmanderätt och integritet behöver socialtjänsten ha två fokus i kontakterna med den enskilde, dels den ekonomiska situationen, dels vilka insatser som behövs i övrigt.

De övergripande målen i SoL ger uttryck för principen om alla människors lika värde och rätt till social trygghet, vård och omsorg. Det gäller oavsett ålder, kön, etniskt ursprung, hudfärg, språk, religion, funktionsnedsättning eller sexuell läggning.

För individuellt inriktade insatser ska följande principer vara vägledande i socialtjänstens arbete:

- helhetssyn
- frivillighet och självbestämmande
- normalisering, kontinuitet, flexibilitet och närhet

2.2 Samverkan

Personer med försörjningsproblem behöver ofta stöd från flera aktörer samtidigt. En fungerande samverkan är många gånger avgörande för att enskilda personer ska kunna erbjudas insatser utifrån sina individuella behov.

Personer med försörjningsproblem har skiftande individuella behov för att komma till rätta med sina problem och bli självförsörjande. Syftet med att samverka är att samordna insatserna för att bidra till en helhetsbild av den enskildes behov. Det är personens behov som avgör vilka insatser som kan vara relevanta, vilka verksamheter som behöver samverka och på vilket sätt.

2.3 Barnperspektiv

Av 1 kap. 1 § SoL framgår att när åtgärder rör barn ska det särskilt beaktas med hänsyn till barnets bästa. Med barn menas varje människa under 18 år. Paragrafen svarar mot artikel 3 i FN:s Barnkonvention där det slås fast att barnens bästa ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn. De överväganden och bedömningar som görs ska göras med hänsyn tagen till barnperspektivet och ska dokumenteras.

Att det finns barn i familjen betyder inte att det automatiskt innebär att en ansökan om ekonomiskt bistånd ska prövas. Däremot innebär det att barnets situation alltid måste vägas in i bedömningen och i vissa situationer kan en analys medföra att ekonomiskt bistånd prövas med hänsyn till det enskilda barnets bästa. Vad som är barnets bästa kan variera från fall till fall och bedömningen kan vara en process i flera steg.

3 EKONOMISKT BISTÅND

För att ha rätt till ekonomiskt bistånd ska den enskilde göra vad hen kan för att bidra till sin egen och sin familjs försörjning. Det innebär till exempel att den som kan arbeta är skyldig, såvida det inte finns godtagbara skäl, att stå till arbetsmarknadens förfogande. Ekonomiskt bistånd består av två delar, försörjningsstöd och bistånd till livsföringen i övrigt.

Försörjningsstödet ska tillgodose hushållens mer regelbundna utgifter per månad och består av två delar. Den ena delen täcks av riksnormen som beslutas av regeringen varje år. Den andra delen avser kostnadsposter som nämnden ska göra en individuell prövning av.

I riksnormen finns kostnader som är någorlunda lika för alla och gäller för hela landet. Riksnormen ska täcka kostnader för livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon. Riksnormen för ett hushåll är summan av de personliga kostnaderna för samtliga medlemmar i hushållet och de gemensamma hushållskostnaderna per månad.

Försörjningsstödet andra del består av faktiska skäliga kostnader för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa. De här kostnaderna kan variera, exempelvis beroende på vart och hur man bor. Till skillnad från andra bidrag och ersättningar som vanligtvis är personliga är det som huvudregel hushållet som är den ekonomiska enheten för ekonomiskt bistånd och de vuxna har ett gemensamt ansvar för hushållets försörjning.

Ekonomiskt bistånd till livsföringen i övrigt ska tillgodose kostnader för behov som kan ingå i en skälig levnadsnivå och som uppstår då och då. Exempel är kostnader för tandvård, glasögon, sjukvård och medicin, umgänge med barn, flyttkostnad och begravning. En individuell bedömning måste göras av vad som är skäligt för den som söker.

3.1 Bistånd i akut nödsituation

Principen om kommunens yttersta ansvar innebär att enskilda kan ha rätt till bistånd i akuta nödsituationer. Det gäller även i de fall en kommun inte har huvudansvaret för den enskilde.

Den enskilde kan till exempel ha rätt till bistånd i en akut nödsituation när hen är bosatt i en annan kommun. Personer som inte har uppehållstillstånd eller uppehållsrätt, och som därmed i princip inte har rätt att vistas i landet, kan också ha rätt till bistånd i akuta nödsituationer liksom personer som endast är på besök i Sverige.

Syftet med akut bistånd är primärt att avhjälpa akuta och oförutsägbara nödsituationer. Det kan även gälla om personen genom sitt eget agerande har orsakat sitt nödläge. Personer med missbruk som uppenbart inte använder biståndet till vad det är avsett för kan också ha rätt till bistånd i en akut nödsituation.

Personer som vid upprepade tillfällen har agerat på ett sådant sätt att ett nödläge har uppstått behöver emellertid inte alltid vara berättigade till bistånd enligt avgöranden från Kammarrätten.

3.2 Förebyggande arbetet

Inom socialtjänstens Individ- och familjeomsorg ligger fokus i första hand på att ge individuellt inriktade insatser och socialtjänsten kommer ofta in i ett senare skede, när ett socialt problem av något slag redan uppstått för den enskilde. I arbetet med ekonomiskt bistånd handlar det förebyggande arbetet snarast om att motverka att den enskildes problem förvärras eller utvidgas.

3.3 Samverkan med Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har huvudansvaret för insatser mot arbetslöshet och har bland annat ett särskilt ansvar för att nyanlända invandrare erbjuds insatser som främjar etablering på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen erbjuder service och tjänster till arbetssökande och arbetsgivare samt erbjuder program för att stärka individens egna resurser.

Vid behov kan socialtjänsten behöva samverka med Arbetsförmedlingen när en person som ansöker om ekonomiskt bistånd är arbetslös. En god samverkan kan bidra till en helhetsbild av den arbetslöses behov och att rätt insatser kan sättas in i ett tidigt skede.

3.4 Kommunala arbetsmarknadsinsatser

Om det inte är möjligt att ge en arbetslös person insatser inom ramen för Arbetsförmedlingens uppdrag kan kommunala arbetsmarknadsinsatser vara aktuella.

Kartläggning, vägledning och arbetspraktik är exempel på sådana insatser. Nämnden får begära att den som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Innan nämnden erbjuder en kompetenshöjande insats ska nämnden samråda med Arbetsförmedlingen. Nämndens insatser får inte ersätta de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Syftet med praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten är att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den kompetenshöjande insatsen ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

3.5 Aktivitetsplikt

Enligt 4 kap 4 § SoL får socialnämnden begära att den, som får försörjningsstöd under viss tid, ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

3.6 Jobbstimulans

Jobbstimulansen är reglerad i 4 kap. 1 b § SoL och är utformad som en särskild beräkningsregel som innebär att 25 procent av nettolönen under vissa förhållanden inte ska räknas med vid beräkningen av rätten till ekonomiskt bistånd.

För att vara aktuell för jobbstimulans krävs det att den enskilde har fått försörjningsstöd sammanhängande under sex månader.

Den särskilda beräkningsregeln gäller under två år. Därefter måste den enskilde åter kvalificera sig med att ha fått försörjningsstöd sammanhängande under sex månader.

3.7 Utbildning som en väg till arbete och egen försörjning

Studier kan vara en väg till egen försörjning. Slutförda gymnasiestudier är en viktig skyddsfaktor för att inte hamna utanför arbete och studier senare i livet. Genom studie- och yrkesvägledning kan man få information om olika utbildningsvägar och finansieringsmöjligheter.

Vuxna studerande bör i regel ha sin försörjning genom studiestödsformerna, men i vissa undantagsfall kan studerande vara berättigade till försörjningsstöd för sin försörjning. Språkstudier i svenska kan, tillsammans med andra insatser, vara en viktig väg in i samhället för personer med ekonomiskt bistånd som saknar kunskaper i svenska.

4 ANSVARFÖRDELNING MELLAN OLIKA KOMMUNER

4.1 Bosättningskommunens ansvar

Enligt bestämmelserna ansvarar bosättningskommunen för stöd- och hjälpinsatser – oavsett om den enskilde vistas i bosättningskommunen eller tillfälligt i en annan kommun. Det är bara i akuta situationer som vistelsekommunen har det yttersta ansvaret för stöd och hjälp enligt SoL. Med bosättningskommun avses den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt eller en annan kommun om den enskilde har starkast anknytning till den kommunen. I de flesta fallen är vistelsekommunen och bosättningskommunen en och samma kommun.

4.2 Vistelsekommunens ansvar

Vistelsekommun är den kommun där den enskilde befinner sig när hen ansöker om stöd och hjälp eller det på annat sätt framkommer att personen behöver stöd och hjälp från kommunen. Om det står klart att en annan kommun än vistelsekommunen ansvarar för stöd och hjälp åt en enskild är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer.

4.3 Folkbokföringskommunens ansvar

Den kommun där den enskilde är folkbokförd ansvarar för stöd och hjälp under kriminalvård i anstalt, under vård på sjukhus eller annan sjukvårdsinrättning på initiativ av annan än kommun. Det gäller även under rättspsykiatrisk vård. Folkbokföringskommunen ansvarar även för stöd och hjälp som aktualiserats inför avslutningen av fängelsevistelsen eller vården.

4.4 Personer som saknar stadigvarande bostad

Om den enskilde saknar stadigvarande bostad ska den kommun till vilken hen har sin starkaste anknytning anses vara bosättningskommun. Det kan till exempel gälla personer som är hemlösa eller som flyttar mellan tillfälliga boenden. De ska anses bosatta i den kommun till vilken de har starkast anknytning även om de inte är folkbokförda i den kommunen. Det kan även gälla för ett barn som bor växelvis hos vårdnadshavare som bor i olika kommuner.

5 KOMMUNENS ANSVAR VID VÅLDSUTSATTHET

I arbetet med ekonomiskt bistånd är det viktigt att uppmärksamma våldsutsatthet och stödjare personer i biståndshushåll som är, eller har varit utsatta för våld. Det kan till exempel handla om våld i nära relation, våld i ungas parrelationer, våldsutsatthet inom samkönade relationer eller utsatthet för hedersrelaterat våld. När det gäller hedersrelaterat våld är det viktigt att uppmärksamma att våldsutövaren kan vara fler än en person.

Socialtjänsten ska verka för att alla som utsätts för våld eller andra övergrepp och deras närstående får stöd och hjälp. Kvinnor som kan behöva stöd och hjälp för att förändra sin situation ska särskilt uppmärksammas.

Socialtjänsten ska även särskilt uppmärksamma och ansvara för att barn som bevittnat våld eller andra övergrepp får stöd och hjälp. Om handläggaren får kännedom om eller misstänker att ett barn i ett ärende som rör ekonomiskt bistånd far illa har handläggaren en skyldighet att vidarebefordra informationen till ansvarig inom socialtjänsten som bedömer om en särskild utredning av barnets situation enligt 11 kap. 1 och 2 §§ SoL ska inledas.

5.1 Att uppmärksamma utsatthet för våld

Till stöd för arbetet med att identifiera våld och bedöma behov av stöd och skydd i samband med våldsutsatthet behöver socialtjänsten fråga om våld. Frågan om att vara utsatt för våld kan behöva ställas vid flera tillfällen. Om handläggaren träffar båda parter i ett gemensamt hushåll tillsammans kan det försvåra möjligheten för den våldsutsatta att berätta om våldet och framföra behov av stöd. Det kan därför vara viktigt att ta ställning till om handläggaren behöver ha separata möten med var och en för att kunna ställa frågor om våld för att upptäcka våldsutsatthet.

Försörjningen kan vara väsentlig för den våldsutsattas beslut och möjlighet att bryta upp från en våldsamt relation och för att kunna känna trygghet efter uppbrottet. Många våldsutsatta behöver därför konkret stöd av socialtjänsten både i det akuta skedet och på längre sikt, bland annat i form av försörjning och boende. Våldsutsatta kvinnor kan riskera att utsättas för mer och kraftigare våld i samband med en separation. Det är därför viktigt att socialtjänsten är uppmärksam när sådana situationer uppstår.

5.2 Ekonomiskt våld

Ekonomiskt våld har definierats som handlingar med syfte att kontrollera och övervaka en persons beteende avseende användning och fördelning av pengar samt ständigt hota om att neka ekonomiska resurser. Kontrollmekanismerna kan

även inbegripa kontroll av offrets tillgång till hälso- och sjukvårdstjänster, sysselsättning etc.

Ekonomiskt våld kan uttryckas i form av ekonomiska hot, begränsningar av gemensamma ekonomiska tillgångar eller genom att tvinga partnern att utföra ekonomiska olagligheter. Det kan även exempelvis innebära kontroll av hur den andra partnern använder sina pengar, att inte tillåta att den andra partnern har egna pengar eller att bli tvingad att ta lån för pengar man inte själv får disponera. Det kan även handla om att förhindra sin partner att arbeta, att sköta sitt arbete eller delta i insatser som kan leda till egen försörjning.

För att synliggöra det ekonomiska våldets olika aspekter har begrepp utvecklats för olika kategorier av maktutövning. De kan beskrivas som ekonomisk kontroll, ekonomiskt utnyttjande eller sysselsättnings sabotage.

5.3 Behov av ekonomiskt bistånd i samband med utsatthet för våld

Nämnden bör ha beredskap att kunna handlägga ett ärende om ekonomiskt bistånd som gäller en våldsutsatt person och som är akut. I det akuta skedet kan ekonomiskt bistånd till exempel behöva prövas tillfälligt utan prövning av den skyddsbehövande egna ekonomiska förutsättningar. Vid bedömning av rätten till bistånd i det akuta skedet är skyddsbehovet det primära. Det kan till exempel gälla oplanerade och brådskande utgifter för tillfälligt boende och basala behov.

Att en person utsätts för våld eller andra övergrepp innebär dock inte att den vanliga biståndsprövningen i nästa led helt åsidosätts, utan nämnden behöver göra en individuell bedömning utifrån den enskilda situationen. Personer som är eller har varit utsatta för våld eller andra övergrepp, kan ha behov av akut ekonomiskt bistånd från socialtjänsten vid upprepade tillfällen.

6 HJÄLP MED FÖRSÖRJNINGEN

I väntan på att bli självförsörjande har den enskilde under vissa förutsättningar och efter individuell behovsprövning rätt till ekonomiskt bistånd till sin försörjning.

6.1 Prövning av rätten till ekonomiskt bistånd

Arbetet med ekonomiskt bistånd innebär i hög utsträckning myndighetsutövning med krav på rättssäkerhet, gemensamt förhållningssätt och likvärdiga bedömningar. Prövningen av rätten till bistånd görs i flera steg och en individuell behovsprövning ska alltid göras.

Följande frågeställningar ska utredas:

- Behöver behovet tillgodoses för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå?
Här är det nödvändigt att se till den enskildes individuella livssituation, förutsättningar och behov.
- Kan behoven tillgodoses på annat sätt?
Beroende på vad ansökan gäller kan behovet ibland lösas på annat sätt än genom bistånd. När det gäller behovet av pengar kan "annat sätt" till exempel vara inkomster, realiserbara tillgångar, sparformer, socialförsäkringsförmåner, ersättningar eller andra försörjningsskyldiga såsom make/maka, förälder. Ibland kan behovet lösas genom avbetalningsplaner, uppsägning av avtal eller försäljning. I vissa fall kan behovet tillgodoses av andra huvudmän såsom till exempel Migrationsverket, Kriminalvården och Försäkringskassan.
- Uppfyller den enskilde rätten till bistånd?
Vad har den enskilde gjort på egen hand för att tillgodose behovet? Vad kan hen göra? Här ska en bedömning göras om den enskilde gör vad hen kan för att bidra till sin försörjning och till att försöka bli självförsörjande.
- Vilket bistånd ska prövas?
Med stöd av Socialtjänstlagen, Socialstyrelsens vägledning, prejudicerande rättsfall och kommunala riktlinjer ska en bedömning göras av vilket behov som föreligger och vad som är skälig levnadsnivå för den enskilde.

6.2 Praktiskt prövningsförfarande

När det ekonomiska biståndet provas följer det vanligtvis en bestämd arbetsgång:

1. Ansökan görs av den enskilde.
2. Utredning inleds och genomförs av socialsekreterare. Uppgifter inhämtas runt den enskildes situation, bakgrund, arbetsförmåga etc.
3. Samtycke inhämtas för att kunna genomföra kontroller och för att kunna samverka med andra aktörer.
4. Beräkning av den enskildes inkomster och utgifter sker i förhållande till riksnormen.
5. Bedömning om rätt till bistånd sker utifrån inkomna uppgifter och behov hos den enskilde.
6. Beslut fattas.
7. Utbetalning sker när den enskilde provas bistånd.
8. KommunikERING sker av utredning, bedömning och beslut.
9. En genomförandeplan upprättas och beskriver hur den enskilde ska få behoven tillgodosedda.
10. Rätten till ekonomiskt bistånd provas varje månad som den enskilde ansöker utifrån innehåll i genomförandeplan, den enskildes ekonomi samt vad den enskilde har gjort på egen hand för att nå självförsörjning.

6.3 Försörjningsstöd

Salas kommun följer den normnivå som riksdag och regering fastställer årligen. Normnivån grundar sig på Konsumentverkets konsumtions- och prisstudier för olika varor och tjänster. Beslut om bistånd fattas enligt 4 kap 1 § SoL.

6.4 Hur försörjningsstöd räknas ut

Oavsett vad den enskilde ansöker om utgår alltid prövningen av rätten till bistånd från en beräkning av hur den enskildes ekonomi ser ut i jämförelse med nivån för riksnorm. Det görs för att reda ut om den enskilde kan tillgodose sitt behov på egen hand eller om försörjningsstöd behöver komplettera de egna eventuella inkomsterna.

Beräkning sker varje månad som den enskilde ansöker och görs för en månad i taget.

1. De personliga kostnaderna i riksnormen räknas samman för alla hushållets medlemmar. Förälder som har umgänge kan ha rätt till bistånd gällande kostnader för att kunna ha umgänge.
2. De gemensamma hushållskostnaderna bifogas beräkningen utifrån antal medlemmar i bostaden.

3. Hyra, hushållsel, hemförsäkring, avgift för arbetslöshetskassa och fackförening samt eventuella arbetsresor bifogas beräkningen. Utgifterna ska vara skäligen och motsvara vad en låginkomsttagare på orten har råd med.
4. Kostnader för barnomsorg, hemtjänst, läkarvård, receptbelagd medicin och sjukresor bifogas beräkningen.
5. Samtliga belopp summeras.
6. Hushållets inkomster räknas samman och resultatet påvisar hushållets behov om det framgår att hushållets inkomster understiger nivån för försörjningsstöd.
7. När hushållet har egna inkomster som är otillräckliga i jämförelse med nivån för riksnorm kan hushållet prövas för ett kompletterande försörjningsstöd för att nivån ska uppnås.

Har hushållet tillgångar i form av besparingar eller realiserbara tillgångar så ska de användas till hushållets försörjning. Tillgångar kan vara besparingar, värdepapper, fastigheter, fordon etcetera.

Oavsett om det gäller försörjningsstöd eller övrigt bistånd får den enskilde lösa sitt behov på egen hand genom de inkomster och eventuella tillgångar som finns i första hand. Det innebär i praktiken att besparingar får tas i anspråk, att fordon och andra realiserbara tillgångar får säljas etc. Enbart när behovet inte kan lösas på något annat sätt inträder kommunens yttersta ansvar och rätt till bistånd föreligger.

6.5 Beräkning av inkomstperiod

Försörjningsstöd beräknas utifrån de inkomster som betalas ut till hushållet månaden före ansökningsmånaden. Det innebär att vid en beräkning för t.ex. juni månad så sker beräkning utifrån de inkomster som hushållet får i maj månad. I samband med nya ansökningar så sker även beräkning för de två månader som inföll före ansökan. I synnerhet då inkomstbortfallet varit förväntat, arbetsmarknadsåtgärder har pågått etc. I sådana fall har den enskilde ett ansvar att planera sin ekonomi.

Vid utredning och ansökan gällande skuld sker beräkning från månaden då skulden uppkom.

Med inkomster menas alla disponibla medel. Det finns dock inkomster som inte ska tas med i beräkning:

- Handikappersättning som avser merkostnad alternativt merkostnadsersättning som kan styrkas.
- Skattefritt vårdbidrag som avser merkostnad.
- Traktamente då merkostnaderna för mat och boende kan styrkas.
- Resersättning

- Extra tillägg till studiestöd då ungdomar bor hos sin vårdnadshavare, s.k. studiehjälp.
- Stipendier och vissa fondmedel som beror på ändamålet med fonden.
- Försäkringsersättning eller skadestånd som den enskilde har fått för att kompensera ekonomisk förlust och som inte avser inkomstförlust.
- Barns tillgångar upp till 15 % av basbeloppet. Till barn räknas gymnasie- ungdom till och med vårterminens slut det år ungdomen fyller 19 år.
- Skolungdomar har rätt att behålla ett prisbasbelopp av intjänad lön per kalenderår utan att det påverkar biståndet.

Generella kontroller sker hos:

- Försäkringskassan gällande socialförsäkringsförmåner
- Bilregistret gällande fordon
- Bolagsverket gällande företag
- CSN gällande studiemedel
- Migrationsverket
- Skatteverket

I det enskilda ärendet bedöms därefter om andra kontroller behöver ske. Om den enskilde inte samtycker till de kontroller som handläggaren bedömer är nödvändiga så medför det att en fullständig ekonomisk utredning inte kan genomföras.

6.6 Bistånd utöver skälig levnadsnivå

4 kap. 2 § SoL - "Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det."

Socialnämnden kan inte fritt behandla en ansökan om bistånd enligt 4 kap 1 § SoL eller 4 kap 2 § SoL. Oavsett vad ansökan avser ska nämnden i första hand pröva om den enskilde har rätt till den begärda hjälpen enligt 4 kap. 1 § SoL.

Bestämmelserna i 4 kap. 2 § SoL ger kommunen befogenhet, men ingen skyldighet, att utge bistånd i andra fall än vad som omfattas av 4 kap. 1 § SoL. Nämnden får därmed bevilja bistånd utöver skälig levnadsnivå. Det är av rättighetsskäl viktigt att ansökan först prövas enligt 4 kap. 1 § SoL då det medför att den enskilde kan få sin sak prövad i Förvaltningsdomstol i händelse av icke gynnande beslut. Därefter kan det prövas om förutsättningar föreligger för bistånd enligt 4 kap 2 § SoL. Dessa beslut kan enbart laglighetsprövas enligt Kommunallagen vilket innebär att Förvaltningsdomstol inte prövar sakfrågan. Ekonomiskt bistånd som prövas med stöd av 4 kap 2 § SoL kan återkrävas av den enskilde.

7 BOENDEKOSTNADER

Skälig boendekostnad är vad en låginkomsttagare på orten har möjlighet att betala. Skälighetsbedömningen ska göras utifrån den enskildes personliga förhållanden och möjligheter till framtida försörjning och utifrån hur bostadsmarknaden ser ut på orten. Vid bedömning ska hänsyn tas till barns behov av utrymme även hos umgängesförälder.

7.1 Trångboddhet

Med trångboddhet så menas när fler än två personer behöver dela sovrum. Två barn bör kunna dela sovrum och med stigande ålder kan behov av eget sovrum beaktas. Hänsyn måste dock tas till hur bostadsmarknaden ser ut i Sala kommun och en skälighetsbedömning kring bostadsstorlek och kostnad behöver ske när det gäller stora barnfamiljer. Även i sådana fall ska kostnaden jämföras med vad en låginkomsttagare på orten kan bekosta.

7.2 Högsta godtagbara boendekostnad

Högsta godtagbara boendekostnad är det belopp som maximalt prövas.

Högsta godtagbara boendekostnad i Salas kommun revideras årligen och bör följa de generella hyreshöjningarna som sker årligen inom det kommunala bostadsbolaget.

Det innebär att om behovet kan tillgodoses till en lägre kostnad gäller det lägre beloppet. Målet är att den enskilde ska bli självförsörjande så fort som möjligt. Om den enskilde väljer en högre boendekostnad får hen betala mellanskillnaden på egen hand.

Maxnivåerna kan överskridas om det finns synnerliga skäl för det. Ett sådant undantag kan vara att den enskilde har en lägenhet som i storlek och utrustning är anpassad till ett funktionshinder.

Avgift för parkeringsplats eller garage prövas enbart om den enskilde har beviljats bilstöd från Försäkringskassan och behovet av parkering inte kan tillgodoses på annat sätt.

7.3 Dubbla boendekostnader

Dubbla boendekostnader dvs. fler hyreskostnader för samma period prövas inte då den enskilde har ansvar för planeringen av en flytt och för att dubbla kostnader inte uppstår. Undantag kan göras för våldsutsatta personer som akut behöver skydd samt vid andra tillfällen när det förekommer starka skäl.

Andra mycket starka skäl kan vara att behovet av flytt blivit akut p.g.a. sjukdom eller funktionshinder och det inte är möjligt att planera en flytt, inte är möjligt att avbetala boendekostnaden och då en skuld på kostnaden skulle innebära en skuld på avflyttningsbostaden som i sin tur kan medföra en allvarlig risk för det framtida boendet.

7.4 Andrahandskontrakt

Vid boende i andra hand ska ett andrahandskontrakt uppvisas för att boendekostnaden ska prövas. I kontraktet ska följande information framgå:

- bostadens adress
- mellan vilka parter kontraktet gäller
- hyrestidens längd
- ömsesidig uppsägningstid
- bostadens storlek
- hyreskostnaden och vad som ingår i kostnaden

Kontraktet ska vara undertecknat av båda parter. Hyran ska bedömas vara skälig och kontraktet ska vara godkänt av hyresvärden/fastighetsägaren eller bostadsrättsföreningen. Förstahandshyresgästens kontrakt eller hyresspecifikation ska inte begäras in då det inte är den personen som ansöker om bistånd.

7.5 Inneboende - rum eller hushållsgemenskap

Vid inneboende i rum ska hyran bedömas utifrån hur stor del av bostaden den enskilde disponerar över enligt uppvisat avtal med hyresvärden och i förhållande till det totala antalet rum i bostaden. Varje rum räknas då som två enheter och köket som en enhet. *Exempel:* Sökande disponerar ett rum i en bostad på fyra rum och kök. Hela bostaden består då av nio enheter. Sökandes andel blir då 2/9. Hyran delas då med nio och multipliceras med två.

Ett skriftligt inneboendekontrakt mellan den enskilde och förstahandshyresgästen ska alltid uppvisas. Den sökande och hyresvärden bör vara folkbokförda på adressen. Hembesök kan göras för att kontrollera kontraktets riktighet och för att se hur många personer som bor i lägenheten i de fall flera är folkbokförda på adressen. Vid misstanke om samboförhållande ska hembesök göras.

När syskon eller vänner delar boende ska hushållsgemenskap förutsättas om inget talar emot det. Med hushållsgemenskap menas att man mer eller mindre delar på kostnaderna i hushållet. Om hushållsgemenskap inte finns gäller reglerna vid inneboende. Vid prövning av försörjningsstöd när sökanden delar bostad ska nettohyran delas på antal boende i lägenheten. Om lägenhetsinnehavaren har bostadsbidrag ska det dras av från den faktiska hyran innan den delas.

7.6 Flyttkostnader

Bistånd kan prövas till flyttkostnader om flytten är nödvändig för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå. Ansökan ska göras i den kommun som är vistelsekommun vid ansökningstillfället. Ansökan om bistånd till en redan verkställd flytt är att betrakta som en ansökan om skuldbetalning.

För att bevilja flyttkostnader ska medicinska eller sociala skäl föreligga. Läkarintyg ska styrka eventuella medicinska skäl. Sociala skäl kan exempelvis vara extrem isolering, våldsutsatt från en eller flera våldsutövare eller andra skäl.

Vid flytt av arbetsmarknadsskäl ska den enskilde hänvisas till Arbetsförmedlingen för ansökan om flyttningsbidrag eller respension. Om den enskilde fått en anställning på minst sex månader men inte uppfyller rätten till bidrag kan ekonomiskt bistånd prövas.

Den enskilde ska ha försörjningsstöd eller inkomster i motsvarande nivå för att bistånd till flyttkostnader ska prövas. Om den enskilde har löpande behov av försörjningsstöd ska utflyttningkommunen därtill pröva rätten till försörjningsstöd i den nya kommunen under den första månaden. Därefter avslutas ärendet. Den enskilde har det yttersta ansvaret för kontakt med nya kommunen om försörjningsstöd behöver fortsätta men som en del i det förebyggande arbetet kan utflyttningkommunen vara behjälplig i vissa situationer om den enskilde efterfrågar det.

Flytt utanför Sveriges gränser prövas inte.

Det behöver göras en individuell bedömning gällande den enskildes möjligheter att själv ordna det som krävs för en flytt. I de fall flyttfirma blir aktuell ska det finnas styrkta medicinska eller andra särskilda skäl. Skriftliga offerter ska inkomma från tre olika företag.

Flyttstädning prövas i normalfallet inte, men en individuell bedömning ska ske gällande den enskilde möjligheter och förmåga att städa på egen hand.

7.7 Magasinerings av möbler

För personer som saknar permanent bostad kan ekonomiskt bistånd till kostnad för magasinerings av egna tillhörigheter prövas. Beslutet ska vara tidsbegränsat (i normalfallet tre månader) och kan omprövas vid behov. Den enskilde ska själv stå för kontraktet hos magasineringsföretaget.

Magasinerings prövas i maximalt sex månader.

Vid bedömning av rätten till bistånd ska följande beaktas:

- möjligheten för den enskilde att ordna magasinerings på annat sätt
- möjligheten för den enskilde att inom en överskådlig tid få en bostad

- bohagets skick och ålder
- kostnaden för magasineringen i förhållande till kostnaden för nyanskaffning av hemutrustning
- konsekvenser för den enskilde vid eventuell försäljning av bohaget

8 FORDON

Som fordon räknas bil, moped, motorcykel, båt, snöskoter, husvagn, hästtransport, släpkärra, etc. Den som är registrerad ägare hos bilregistret är fordonets ägare.

Bil innehav medges generellt inte för personbil eller moped. Barnperspektiv ska beaktas gällande moped till ungdom i hushållet.

Utöver det så betraktas fordon som en realiserbar tillgång som begränsar rätten till bistånd, dock med undantag som beskrivs nedan, rubrik ” Bil innehav vid särskilda behov”.

8.1 Bil innehav vid särskilda behov

Om alla andra möjligheter till kommunikation är uttömda kan bil innehav till ett värde av 35 % av basbeloppet medges. Det medges vid följande situationer:

- om särskilda skäl föreligger vid dokumenterade medicinska skäl eller funktionsnedsättningar
- för att kunna ta sig till och från arbetet

Om biståndsbehov föreligger p.g.a. resor till och från arbetet och behovet inte är tillfälligt kan krav ställas på byte av arbete eller bostad för att uppnå självförsörjning.

Bistånd till kostnader för försäkring, skatt eller andra kostnader runt bil prövas inte.

Om behov av kommunikation föreligger vid sjukdom eller funktionsnedsättning ska behovet i första hand tillgodoses genom färdtjänst varför bil kan utgöra en realiserbar tillgång. Försäkringskassan kan därtill pröva rätten till bilstöd vilket kan innebära ekonomisk ersättning för inköp av bil, driftskostnader, skatt och försäkring. Enbart det faktum att den enskilde beviljats bilstöd av Försäkringskassan innebär dock inte att den bil som anskaffats är en specialanpassad bil. Det krävs specialanordningar som är konstruerade utifrån en funktionsnedsättning för att det ska betraktas som en specialanpassad bil. En bil med automatisk växellåda är till exempel inte specialanpassad (KamR 4148/2004). Det innebär att även en bil till vilken bilstöd beviljats i det enskilda fallet kan betraktas som en realiserbar tillgång om den betingar ett högre värde.

8.2 Bilkostnader

Enbart i undantagsfall kan det komma ifråga att utge bilkostnader i form av bränsle, skatt och försäkring samt besiktning.

8.3 När är bil en realiserbar tillgång?

En bil är en tillgång och har ett realiserbart värde.

En personbil med ett värde bedöms vara en tillgång och är ett hinder för försörjningsstöd. För att fastställa bilens värde kan värderingsintyg eller inköpshandling uppvisas. Privata inköpshandlingar godtas inte. Om bilen bedöms ha ett värde och är ett hinder för försörjningsstöd kan rådrum¹ ges tre månader för att avyttra bilen. Försäljningskvitto ska inlämnas tillsammans med värderingsintyg.

Den enskilde ska vid en försäljning kunna använda överskottet till att betala eventuella lån som är kopplade till bilen. Det ska vara styrkt att lånet är kopplat till bilen till exempel genom lånehandling hos bilföretag. Banklån eller privata lån kan inte på de viset kopplas till en bil.

Kostnad för värderingsintyg prövas inte men kan räknas av från vinst vid eventuell försäljning.

8.4 Arbetsresor

Med arbetsresa menas i första hand resa till och från arbetet men i begreppet ingår även resor för att aktivt kunna söka arbete eller aktiva åtgärder som kommunen eller Arbetsförmedlingen anordnar för att den enskilde ska få arbete och bli självförsörjande. Exempelvis kan det vara resor i samband med praktik, arbetsträning, jobbsökarverksamhet etc. Resa till arbetsintervju inom pendlingsavstånd kan prövas om Arbetsförmedlingen inte ersätter resan. Kvitto och intyg eller kallelse till intervju ska uppvisas.

Resekostnad prövas inte inom tätorten i Salas kommun. Grundregel är att arbetsresor sker med allmänna kommunikationsmedel. Lägsta kostnad med allmän kommunikation prövas för pendling till annan kommun eller för lokala resor i händelse av att den enskilde bor minst tre kilometer utanför tätorten.

Om bil krävs för att komma till och från arbetet och det inte går att samåka eller använda allmänna kommunikationer kan krav ställas på arbets- eller bostadsbyte om inte biståndsbehovet är tillfälligt. När arbetsresor med bil accepteras prövas enbart bränslekostnad. Krav ska ställas på att den enskilde ansöker om skattejämkning för arbetsresor.

---

¹ Med rådrum menas tidsperiod som sökande har på sig genomföra handlingen, exempelvis sälja bil.

9 CYKEL

Vuxna kan prövas bistånd till inköp av cykel med 3,5 % av basbeloppet om cykel är nödvändigt för inkomstens förvärvande och det inte är möjligt att samåka eller använda allmänna kommunikationer.

Cykel är ett forskaffningsmedel men för barn även ett redskap som stimulerar till lek, aktivitet och sociala kontakter. När det gäller barn kan bistånd till inköp av cykel prövas från sex års ålder om familjen är långvarigt beroende av försörjningsstöd. Långvarigt försörjningsstöd innebär bistånd under en tidsperiod längre än sex månader. Biståndet prövas med maximalt 2,5 % av basbeloppet och till skälig kostnad för cykelhjälm. Biståndet kan prövas maximalt två gånger under den totala skoltiden.

Individuell prövning ska ske då cykel är att betrakta som en sällanköpsvara som det ska vara möjligt att spara till inom ramen för riksnorm.

10 GLASÖGON OCH KONTAKTLINSER

Personer som uppbär försörjningsstöd eller som vid prövning har inkomster i nivå med försörjningsstöd kan prövas ekonomiskt bistånd till kostnad för synundersökning och glasögon. Behovet ska styrkas av optiker eller ögonläkare och kostnadsförslag ska uppvisas. Skälig kostnad för glasögon är det lägsta paketpriserna som erbjuds av optiker. Vid styrkt behov prövas progressiva glas, även de enligt lägst paketpris.

Bistånd lämnas inte till specialbehandlade glas eller till specialslipade glasögon om inte behovet är styrkt av läkare. Kostnad för kontaktlinser godtas enbart om det är det enda alternativet och behovet är styrkt av läkare.

10.1 Glasögon – barn

För glasögon till barn kan en högre kostnad och försäkring prövas utifrån barnperspektivet. Region Västmanland ger bidrag till glasögon eller kontaktlinser för barn mellan 0–7 år med 460 kr. För barn och unga mellan 8-19 år kan bidrag för glasögon eller kontaktlinser prövas med upp till 800 kr. (Läs mera hos [Glasögonbidrag för barn och unga - 1177](#))

11 HEMUTRUSTNING

Ekonomiskt bistånd till hemutrustning ska bedömas restriktivt och enbart prövas om behovet är akut och inte kan tillgodoses på annat sätt.

Förutsättningarna är:

- Den enskilde ska vara i behov av egen bostad för att uppnå skälig levnadsnivå.
- Den enskilde kan inte tillgodose behovet på annat sätt eller inom rimlig tid.
- Den enskilde har inte haft möjlighet att spara eller planera för boende och hemutrustning.
- Behovet omfattas inte av skyddet i hemförsäkring vid brott eller olyckshändelse.
- Hembesök kan ske för att konstatera behovet.

Bistånd kan lämnas till sådan hemutrustning som behövs för att ett hem ska fungera. Behovet bedöms med hänsyn till den enskildes bakgrund, aktuella situation och framtida förmåga att på egen anskaffa den nödvändiga utrustningen.

11.1 Spädbarnsutrustning

Bistånd till spädbarnsutrustning kan utgå vid första barnets födelse. Spädbarnsutrustning kan beviljas med max 10 % av prisbasbeloppet.

Båda föräldrarnas ekonomi ska beaktas.

11.2 Ungdomar

Grundprincipen är att bistånd till hemutrustning inte prövas till ungdomar som vill flytta hemifrån. Undantag kan göras om starka medicinska eller om starka sociala skäl föreligger.

Med ungdom menas en person upp till 25 år. När det gäller det första egna boendet anges ingen övre åldersgräns utan där får även äldre personer som avflyttat från föräldrahemmet räknas in.

Vid bistånd vid första boendet prövas maximalt 13 % av basbeloppet och beloppet bedöms kunna tillgodose behovet av säng, sängkläder, lampor, köksbord, köksstolar, köksutrustning, handdukar och städartiklar.

11.3 Vuxna och familjer

Om biståndsbehovet bedöms bli kortvarigt kan rätten till bistånd begränsas till de delar som bedöms vara nödvändiga för livsuppehållet. Den enskilde som har ett tillfälligt behov av försörjningsstöd och som inte kan avvakta inköpen kan prövas ekonomiskt bistånd till hemutrustning. I de fall den enskilde bedöms kunna avvakta så sker en individuell bedömning.

För en ensamstående vuxen prövas maximalt 13 % av basbeloppet och beloppet bedöms kunna tillgodose behovet av säng, sängkläder, lampor, köksbord, köksstolar, köksutrustning, handdukar och städartiklar. För varje hushållsmedlem prövas maximalt 3,5 % av basbeloppet till säng, sängkläder och handdukar.

Mer omfattande hemutrustning prövas enbart till personer som under överskådlig tid inte kommer kunna förbättra sina inkomster och på egen hand bekosta en grundutrustning. Det kan till exempel gälla personer med svåra psykosociala problem.

11.4 Dammsugare

Bistånd till dammsugare kan prövas med maximalt 1 % av basbeloppet. Enbart hushåll som varit aktuella under en längre tid efter en individuell prövning kan vara aktuella för bistånd till dammsugare. Kvitto ska uppvisas av den sökande.

11.5 Vitvaror

Bistånd till diskmaskin eller tvättmaskin kan prövas om synnerliga skäl föreligger. Till vuxna utan barn prövas det enbart om det finns ett medicinskt behov som styrks av läkare. Det kan även prövas till mycket stora barnfamiljer och i vissa fall ensamstående föräldrar med flera små barn. Behovet ska inte kunna lösas på annat sätt.

När det gäller diskmaskin och tvättmaskin kan maximalt 8 % basbeloppet prövas till större hushåll. Kvitto ska uppvisas av den sökande.

11.6 TV

Bistånd till TV kan lämnas med maximalt 4 % av basbeloppet och omfattar endast hushåll som varit aktuella för försörjningsstöd under en längre tid. En individuell prövning avgör om det kan vara aktuella för bistånd till TV.

Kvitto ska uppvisas av den sökande.

11.7 Persondator

Ekonomiskt bistånd till inköp av en begagnad dator per hushåll kan prövas med maximalt 2,5 % av basbeloppet. Biståndet kan utgå en gång per hushåll och kvitto ska uppvisas som styrker inköpet.

Hushållet ska vara i avsaknad av dator samt ha uppburit försörjningsstöd under en längre tid. Efter en individuell prövning kan hushållet vara aktuella för bistånd för persondator för att nå självförsörjning. Hushållet ska antas vara fortsatt beroende av försörjningsstöd inom en överskådlig tid.

I de hushåll där barn och ungdomar finns kan kostnaden uppgå till maximalt 6 % av basbeloppet till dator. För barn och ungdomar som via skolan får hemdator mot depositionsavgift prövas i stället avgiften med maximalt 6 % av basbeloppet. Biståndet kan utgå en gång per hushåll.

För familjer där barn bor växelvis hos båda föräldrarna kan båda föräldrarna prövas bredbandskostnad.

Skäl till att bevilja dator i hem där barn och ungdomar bor är att i skolarbete sker en stor del av informationsinhämtande från internet. Skolorna har ofta plattformar för studerande elever och hemuppgifter och skolarbeten ska dokumenteras. En stor del av kommunikationen mellan elev, lärare och föräldrar sker via e-post.

11.8 Internetuppkoppling

Bredbandskostnader prövas med maximalt 0,6 % av basbeloppet per månad.

11.9 Hemutrustningslån

Möjligheten att ansöka om hemutrustningslån hos CSN för flyktingar och utländska medborgare med uppehållstillstånd upphörde den 31 december 2021. Vid ansökan om hemutrustning se punkt 11., 11.1 samt 11.2.

12 LÄKARVÅRD, MEDICIN, SJUKRESOR OCH SJUKVÅRDSAVGIFTER

Kostnad för läkarvård, läkemedel och sjukresor prövas maximalt upp till nivån för respektive högkostnadsskydd.

12.1 Tandvård

Ekonomiskt bistånd prövas i första hand till akut tandvård. För övrig tandvård ska kostnadsförslag från tandläkare uppvisas. För tandvårdskostnader som överstiger 15 % av basbeloppet ska förtroendetandläkare konsulteras.

Finns tveksamheter om föreslagen tandvård utgör nödvändig tandvård kan förtroendetandläkaren anlitas i andra fall.

12.2 Akut tandvård

Med akut tandvård avses behov av omedelbar behandling vid värk, infektioner och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, enstaka fyllningar för att undanröja värk, etc. Vid akut tandvård krävs inte kostnadsförslag eller att den enskilde i förväg ansöker om ekonomiskt bistånd.

12.3 Nödvändig uppehållande tandvård

Vid längre tids beroende av försörjningsstöd kan även annan tandvård än akut tandvård prövas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus (till exempel förebyggande behandling mot karies och tandlossning) eller är en förutsättning för att kunna arbeta och försörja sig på egen hand. Kostnad för tandvård av estetisk karaktär prövas enbart i de fall den enskildes sociala situation riskerar att påverkas. Exempelvis kan det vara vid avsaknad av framtänder.

Följande ska beaktas vid ansökan:

- Omfattningen på tandvård och kostnad ska jämföras med vad en låginkomsttagare på orten har möjlighet att bekosta på egen hand. Som regel bekostas det billigaste behandlingsalternativet
- Folktandvården i Västmanlands prislista med aktuella riktpriiser gällande tandvård är vägledande i bedömningen.
- Tandvården ska utföras av tandläkare ansluten till Försäkringskassa.
- Kostnadsförslag ska uppvisas.

- Oberoende tandläkare, konsulttandläkare ska konsulteras vid dyrare eller mer omfattande tandvård. Se punkt 12,1.
- En omfattande tandvårdsbehandling sträcker sig vanligtvis över flera månader men beslutet bör så långt som möjligt prövas månad för månad. När beslutet sträcker sig över en längre tid så ska beslutet formuleras så att en omprövning kan ske om förutsättningarna förändras.
- Vid behov av till exempel narkos så ska detta vara styrkt av specialisttandvård.
- Bettskena prövas om behovet är styrkt av tandläkare.

Kostnad för tandvård som utförts utan samråd med socialtjänsten eller innan ansökan om bistånd har skett betraktas som skuld.

12.4 Kostnader som inte prövas

Bistånd prövas inte till kostnader för uteblivet besök, abonnemangstandvård, estetisk tandvård, guld och porslinsarbeten med mera. I normalfallet prövas inte heller implantat, inläggsterapi, tandkronor och tandbroar bakom hörntänder eller kostnad för byte av fyllningsmaterial.

12.5 Sökanden som har inkomst över försörjningsstödsnivån

I första hand ska den som har inkomst över försörjningsstödsnivån hänvisas till att tillsammans med tandläkaren planera hur tandvården ska genomföras för att det ska vara ekonomiskt genomförbart för den enskilde. I vissa fall kan det behovet lösas genom avbetalningsplaner.

Om behovet är stort och inte kan tillgodoses på annat sätt kan den enskilde prövas bistånd till nödvändig tandvård i vissa fall. Om kostnad och omfattning är skälig prövas bistånd till den del av kostnaden som överstiger vad hen kan betala enligt genomsnittligt riksnormsöverskott. I första hand ska prövningen göras med stöd av 4 kap. 1 § SoL för att den enskilde ska omfattas av möjligheten att få sin sak prövad av Förvaltningsdomstol. I andra hand kan ansökan prövas enligt 4 kap. 2 § SoL och krav om återbetalning kan ställas med stöd av 9 kap. 2 § andra stycket SoL.

12.6 Vissa grupper

För medborgare som inte tillhör Försäkringskassan prövas enbart akut tandvård utifrån kommunens yttersta ansvar.

Personer med vissa typer av sjukdomar eller psykiska funktionshinder samt äldre kan få ett utökat ekonomiskt stöd för tandvård. Mer information finns hos Regionen och Försäkringskassan.

Kriminalvården har särskilda föreskrifter och allmänna råd om tandvård för interner.

Se www.forsakringskassan.se, www.regionvastmanland.se och www.kriminalvarden.se

13 RESOR

13.1 Färdtjänst

För färdtjänst prövas faktiskt avgift per månad.

Bistånd till egenavgift för riksfärdtjänst prövas i normalfallet inte.

Ändamålet med riksfärdtjänst prövas endast om synnerliga skäl föreligger och prövas normalt inte.

13.2 Återföreningsresa och återvandningsresa

Ekonomiskt bistånd prövas inte till kostnader för återförening, rekognoserings- eller återvandningsresor.

13.3 Rekreation

Enligt handboken förklaras rekreation som aktiviteter som vanligtvis sker under semester.

Individuell prövning sker när den enskilde ansöker om rekreation.

14 TELEFON

14.1 Mobiltelefon

Bistånd till inköp av mobiltelefon kan prövas om det finns hälso-, sociala- eller andra särskilda skäl.

Biståndet prövas till telefon och laddare med maximalt 1,5 % av basbeloppet.

Kostnader för abonnemang ingår i riksnormens post för telefon.

15 SÄRSKILDA GRUPPER AV SÖKANDEN

Särskilda grupper av sökanden kan vara personer inskrivna inom kriminal- eller rättspsykiatrisk vård. Kriminalvården ansvarar för den enskildes samtliga kostnader fram till den villkorliga frigivningen. Vissa undantag finns, se stycket nedan. I de fall en ansökan om bistånd ska prövas för en person som avtjänar en påföljd på anstalt ska möjligheten till arbetsinkomst redovisas.

Personer som är häktade, inklusive de som genomgår rättspsykiatrisk utredning, får häktesbidrag från Kriminalvården och ska inte prövas försörjningsstöd.

15.1 Boendekostnad

Häktade och personer som avtjänar en faktisk strafftid på högst sex månader kan prövas ekonomiskt bistånd till boendekostnaden under hela häktesperioden respektive strafftiden under följande förutsättningar:

- En uppsägning av bostaden kan medföra risk för bostadslöshet efter frigivning.
- Ur rehabiliteringssynpunkt ska lägenheten tillmätas stort värde.
- Den enskilde ska ha gjort ansträngningar att hyra ut bostaden i andra hand.
- Den enskilde ska inför inställelse på anstalt inte ha haft egna möjligheter att planera och spara till boendekostnaden.
- Den enskilde ska inte kunna tillgodose behovet på annat sätt, t.ex. genom besparingar och realiserbara tillgångar.

Om den enskilde hyr en andrahandslägenhet kan bistånd prövas om hyresrätten kvarstår efter frigivning. Den enskildes möjligheter att på egen hand betala hela eller delar av boendekostnaden under verkställighet ska utredas.

15.2 Intensivövervakning med elektronisk kontroll (fotboja)

Det finns två kategorier av intensivövervakning med fotboja och rätten till ekonomiskt bistånd från socialtjänsten skiljer sig åt mellan dem. Fotboja avser dels kortare strafftider, dels en del i frigivningsförberedelser.

Personer som döms till högst sex månaders fängelse kan ansöka om intensivövervakning som ett alternativ till fängelse. Grundtanken är att personer vid kort straff ska kunna fortsätta arbeta, studera eller delta i

rehabiliterande verksamhet. Den dömda jämställs med frivårdsklient och har fortsatt rätt att fortsätta uppbära eventuell pension, sjukpenning.

Ersättning från Arbetslöshetskassa är dock inte möjlig. Om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt har den enskilde rätt att ansöka om försörjningsstöd under verkställigheten med fotboja. Om verkställigheten upphävs och i stället övergår till anstaltsvård gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården. Eventuella merkostnader för intensivvårdsbevakningen prövas inte då de ska bekostas av Kriminalvården.

Personer som ett led i frigivningsförberedelserna och i slutet av sitt straff verkställer utanför anstalt med intensivvårdsövervakning med fotboja. Personerna är då inskrivna på anstalt och har inte rätt till ekonomiskt bistånd till sin försörjning utan reglerna för inskrivna inom Kriminalvården gäller.

15.3 Kontraktsvård

Kontraktsvård är en särskild form av skyddstillsyn som innebär att den enskilde får behandling och minst ett års övervakning som alternativ till fängelse. Inför domen i Tingsrätten upprättas en ansvarsförbindelse mellan kriminalvården och socialtjänsten. En behandlingsplan upprättas i samverkan med vårdgivare, socialtjänst, frivårdsmyndigheten och den enskilde. I domen anges ett fiktivt fängelsestraff som den enskilde inte behöver avtjäna om behandlingsplanen följs.

Kriminalvården bär kostnadsansvaret för behandlingen fram till tänkt datum för villkorlig frigivning vilket inträffar efter två tredjedelar av det alternativa fängelsestraffet.

Under den tidsperiod Kriminalvården ansvarar för behandlingen gäller följande:

- Vi behandling på institution ansvarar kriminalvården för samtliga kostnader såsom fickpengar, sjukvårdskostnader, kläder, hygienartiklar, och drogkontroller. Försörjningsstöd ska inte utgå.
- Om behandling sker inom ramen för öppenvård bekostar kriminalvården enbart den behandling och de kontroller som följer av behandlingsplanen. Den enskildes behov av bistånd till uppehälle, hyra, m.m. handläggs enligt normaliseringsprincipen och omfattas inte av kriminalvårdens ansvar. I förekommande fall har den enskilde rätt att ansöka om försörjningsstöd.

Kontraktsvård är en påföljd och om den enskilde avbryter eller missköter den uppgjorda behandlingsplanen gäller i stället reglerna för intagna inom Kriminalvården.

15.4 Rättspsykiatrisk vård

Den som genomgår rättspsykiatrisk vård har rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som andra som vårdas på sjukhus. De har även kvar rätten till sjukpenning, pension etc.

Bistånd prövas till egenavgiften för dygnskostnaden på sjukhus och riksnormen reduceras med de kostnader som den enskilde inte har.

15.5 Reskostnader institutionsvård

Resor i samband med institutionsvård som till exempel informationssamtal, in- och utskrivning och eftervårdsmöten bekostas av den avdelning inom nämnden som har fattat beslut om placering.

Under institutionsvistelse ingår ibland vissa resor i vårdkostnaden, t.ex. resa till läkare och tandläkare.

16 PENSIONÄRER

Ålderspensionärer som ansöker om försörjningsstöd hänvisas till Pensionsmyndigheten för att ansöka om pension eller äldreförsörjningsstöd.

Om försörjningsstöd prövas i avvaktan på beslut från Pensionsmyndigheten kan socialnämnden återsöka retroaktiv ersättning från Pensionsmyndigheten.

Personer med pension eller äldreförsörjningsstöd kan prövas gällande ekonomiskt bistånd till livsföringen i övrigt, exempelvis till glasögon eller flyttkostnad, om de grundläggande förutsättningarna för bistånd är uppfyllda.

17 STUDERANDE

17.1 Huvudregel vid vuxenstudier

Vuxna som studerar på grundskole-, gymnasial- och eftergymnasial nivå har inte rätt till försörjningsstöd. De ska hänvisas till de studiestödsformer som finns inom studiemedelssystemet.

Om den enskilde nekas studiemedel eller inte klarar sin försörjning under studietiden kan krav ställas på att studierna avbryts och den enskilde ställer sig till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söker arbete. Möjlighet bör dock ges att avsluta pågående kurs eller termin för att inte försvåra ett återupptagande av studierna vid ett senare tillfälle. Under sådan tid avräknas studiemedlet som inkomst när försörjningsstödet prövas.

Kravet att avbryta studierna och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande gäller även familjer där ena eller båda parter studerar och familjen blir beroende av försörjningsstöd.

Undantag kan göras från huvudregeln vid följande studier:

- Svenska för invandrare (SFI) till nivå D.
- Gymnasiestudier för ungdomar som saknar gymnasiekompetens och som har varit omhändertagna enligt SoL eller LVU, ungdomar som saknar föräldrar. Dock längst till den unge fyller 21 år.

17.2 Vuxenstudier på gymnasium, högskola eller universitet

Studier på gymnasium eller motsvarande, högskola eller universitet ska finansieras med studiemedel. Hushåll där den ena eller båda vuxna studerar har inte rätt till försörjningsstöd. Makar och sammanboende har gemensam ekonomi och ska bidra till familjens försörjning. Om familjen inte klarar försörjningen under studietiden kan krav ställas på att studierna avbryts och att den enskilde söker arbete.

17.3 Svenska för invandrare

Den enskilde har rätt till försörjningsstöd vid studier av svenska, SFI, upp till nivå D. En förutsättning är att skolan bedömer att den enskilde har progression och att det därmed är motiverat att fortsätta studierna.

17.4 Bistånd under studieuppehåll

För att ha rätt till försörjningsstöd under sommaruppehåll ska den studerande vara och ha varit aktivt arbetsökande under våren. Det innebär att utifrån förmåga ha börjat söka sommarvikariat i mycket god tid före terminens slut. Med mycket god tid menas januari-mars eftersom flertalet sommarvikariat utannonseras under de månaderna. De ska även ha anmält sig som arbetsökande på Arbetsförmedlingen på sin första arbetslösa dag.

Enligt 4 kap. 4 § SoL kan socialtjänsten begära att studerande som under studieuppehåll behöver försörjningsstöd ska delta i praktik eller i annan kompetenshöjande verksamhet.

Studiemedlet ska täcka alla levnadsomkostnader under terminerna. Aktuella datum för terminerna, belopp och utbetalningsdatum framgår av beslutet om studiemedel.

Rätt till bistånd inträder dagen efter terminens slut och upphör dagen före terminens start. Beräkning av försörjningsstöd sker utifrån det antal dagar som rätten till bistånd omfattar.

Hänsyn tas inte till eventuellt riksnormsöverskott av studiemedel under våren när den studerande söker bistånd under sommaren. Hänsyn kan dock tas till inkomster som förekommit under terminen utöver det som den studerande förväntas spara för att undvika nöd i samband med studie- eller arbetsuppehåll.

De studenter som har fått arbete och som söker bistånd i avvaktan på första löneutbetalning ska uppvisa anställningsintyg.

18 BEGRAVNINGSKOSTNADER

Maximalt prövas 50 % av basbeloppet inklusive gravsten. Utgångspunkten är begravningsbyråns lägsta priser. Varje enskild post i begravningskostnaden ska granskas, godkännas eller avslås.

18.1 Följande kostnader godkänns:

- kista
- urna
- kistdekoration eller bukett vid bårtäcke
- svepning/kistläggning
- bårtäcke
- transport till kyrkan
- bärare
- representant vid kyrkan
- enkel dödsannons
- arvode/begravningsbyråns arbetskostnad
- gravsten
- inskription på befintlig sten samt rengöring av sten
- transport till gravplats i Sverige

18.2 Kostnader som inte godkänns:

- handbuketter
- solist/musik
- mer än en dödsannons, tackannons
- specialfärg på inskription av gravsten
- dekoration på gravsten
- minnespärm
- programblad
- hyra av lokal för minnesstund
- förtäring vid minnesstund
- kostnad för transport av stoftet utomlands
- begravning utomlands
- bårtransport från hem till sjukhus/bårhus
- anhörigas kostnader för t.ex. sorgkläder och handbuketter

19 ÅTERKRAV OCH ÅTERANSÖKAN

19.1 Återkrav 9 kap. 1 – 2 §§ SoL

Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL ska prövas utan krav på återbetalning. Bidraget kan dock återkrävas i vissa fall med stöd av 9 kap. 1 eller 2 §§ SoL.

Beslut om återkrav kan enbart fattas mot en faktisk väntad inkomst eller om den enskilde obehörigt fått ekonomiskt bistånd.

Enligt 9 kap. 1 § 1 stycket SoL får socialnämnden återkräva bistånd som den enskilde fått på felaktiga grunder på grund av:

- oriktiga uppgifter
- underlåtenhet att lämna uppgifter
- på annat sätt orsakat att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL har utgetts med felaktigt belopp

Återkrav kan även ske när den enskilde tagit emot felaktig utbetalning från socialnämnden och skäligen borde ha insett det.

Vid misstanke om bedrägeri sker utredning.

Enligt 9 kap 2 § 1 stycket får socialnämnden återkräva bistånd som lämnats:

- som förskott på förmån eller ersättning
- till den som är indragen i en arbetskonflikt
- till den som p.g.a. förhållanden som hen inte har kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar

Av beslut som fattas ska det framgå vilken punkt som ligger till grund för återkravet.

19.2 Återsökning från Försäkringskassan 17 kap 1 § AFL och andra myndigheter

Socialtjänsten kan återsöka pengar från Försäkringskassan när Försäkringskassan beviljar och utbetalar en socialförsäkringsförmån retroaktivt.

Förutsättningen är att socialtjänsten har utbetalat ekonomiskt bistånd för samma period som Försäkringskassans beslut avser. Lagstöd för detta återfinns i 17 kap. 1 § 2 stycket AFL.

En förutsättning för att biståndet ska kunna återsökas är att det har beviljats utan villkor om återbetalning.

Socialtjänsten kan även återsöka retroaktiv ersättning från Pensionsmyndigheten om försörjningsstöd har beviljats i avvaktan på beslut från Pensionsmyndigheten.

20 BILAGOR

20.1 Sommarpeng

Alla föräldrar som söker och beviljas försörjningsstöd i juni månad får 500 kronor i sommarpeng, 500 kronor beviljas också per barn. Det innefattar alla barn där det ekonomiska föräldraansvaret råder och inkluderar även umgängesbarn.

20.2 Julklappar

Alla föräldrar som söker och beviljas försörjningsstöd i december månad får 500 kronor till julklappar per barn. Det innefattar alla barn där det ekonomiska föräldraansvaret råder och inkluderar även umgängesbarn.

Riktlinje för Ekonomiskt Bistånd enligt Socialtjänstlagen
Social- och Arbetsmarknadsnämnden

SALA KOMMUN

Telefon: 0224-74 70 00 | E-post kommun.info@sala.se | Postadress Box 304, 733 25 Sala

Högsta godtagbara hyreskostnad 2024

Beloppen är beräknade utifrån det allmännyttiga bostadsbolaget Sala Bostäders målhyror per 2023-10-11. Ett medelvärde är framtaget utifrån dessa siffror där hyreskostnad och storlek på lägenhet har tagits i beaktning.

Bedömningen av högsta godtagbara hyreskostnad utgår även från vad en låginkomsttagare på orten har möjlighet att kosta på sig.

1-2 vuxna	5 200 kr
1-2 vuxna + 1 barn	6 900 kr
1-2 vuxna + 2 barn	7 600 kr
1-2 vuxna + 3 barn	8 900 kr
1-2 vuxna + 4 barn eller fler	10 000 kr